

ინკლუზიური ტურიზმის, მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებისა და უნივერსალური დიზაინის განვითარება საქართველოში

Sweden/შვედეთი

Sverige

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
DANIDA INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION

CENTERS.GE
დემოკრატიული ჩართულობის ბუნების ქსელი
NETWORK OF CENTERS FOR CIVIC ENGAGEMENT (NCCCE)

ITCP
ინკლუზიური ტურიზმის ცენტრი პარსა
INCLUSIVE TOURISM CENTER PARSA

IUDRE
INTERNATIONAL INSTITUTE OF UNIVERSAL
DESIGN RESEARCH AND EDUCATION

ინკლუზიური ტურიზმის,
მისაწვდომობის ეროვნული
სტანდარტებისა და უნივერსალური
დიზაინის განვითარება
საქართველოში

გზამკვლევი

სარჩევი

შესავალი	4
ავტორების შესახებ	5
ინკლუზიური ტურიზმი და ISO 21902:2021 ტურიზმი და მასთან დაკავშირებული სერვისები - ინკლუზიური ტურიზმი ყველასთვის - მოთხოვნები და რეკომენდაციები, 2021-07.....	6
ინკლუზიურ ტურიზმთან დაკავშირებული გამოწვევები საქართველოში	9
მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის (UNWTO) რეკომენდაციები ინკლუზიური ტურიზმის მიმართულებით	13
უნივერსალური დიზაინი	15
მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტები	18
მისაწვდომობის აუდიტის კვლევა	21

შესავალი

გზამკვლევი მიზნად ისახავს ინკლუზიური ტურიზმის საერთაშორისო სტანდარტების, მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების, უნივერსალური დიზაინისა და მისაწვდომობის აუდიტის კვლევის მეთოდოლოგიის მიმართულებით ცნობიერებისა და ცოდნის ამაღლებას.

გზამკვლევი მომზადდა ევროპის ფონდის დაფინანსებით, შვედეთის საერთაშორისო განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს გრანტის ფრგლებში. მის შინაარსზე პასუხისმგებელი არიან ავტორები. გზამკვლევი არ გამოხატავს ევროპის ფონდისა და შვედეთის საერთაშორისო განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს ოფიციალურ პოზიციებს.

ავტორების შესახებ

გზამკვლევი შემუშავებულია ინკლუზიური ტურიზმის ცენტრ „პარსას“ ექსპერტთა ჯგუფის მიერ:

თამარ მახარაშვილი - PhD (კანდიდატი), უნივერსალური დიზაინის, კვლევისა და განათლების საერთაშორისო ინსტიტუტი, ინკლუზიური ტურიზმის ცენტრი „პარსა“ / დამფუძნებელი და ხელმძღვანელი, მისაწვდომობის აუდიტის ექსპერტი/

ნანა ჩართოლანი - უნივერსალური დიზაინის, კვლევისა და განათლების საერთაშორისო ინსტიტუტი, ინკლუზიური ტურიზმის ცენტრი „პარსა“ /პროგრამების მენეჯერი, მისაწვდომობის აუდიტის ექსპერტი/

გიორგი გაბიდაური, დავით ბაზაშვილი - უნივერსალური დიზაინისა და მისაწვდომობის სტანდარტებზე მომუშავე ექსპერტ-არქიტექტორები

ინკლუზიური ტურიზმი და ISO 21902:2021 ტურიზმი და მასთან დაკავშირებული სერვისები - ინკლუზიური ტურიზმი ყველასთვის - მოთხოვნები და რეკომენდაციები, 2021-07

¹ „ინკლუზიური ტურიზმი მოიცავს სტრატეგიულ და დაგეგმილ თანამშრომლობას დაინტერესებულ მხარეებს შორის და უნივერსალური დიზაინის გარემოსა და სერვისების მიწოდების გზით უზრუნველყოფს მისაწვდომობას საზოგადოების ყველა წევრისთვის, მათ შორის შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისთვის სამართლიან და თანასწორ გარემოსა და შესაძლებლობებს“

წყარო: ინკლუზიური ტურიზმი: ეკონომიკური შესაძლებლობები, ძირითადი კონცეფციების და ტერმინების განმარტება, ტექნოლოგიის უნივერსიტეტი, სიდნეის საჯარო პოლიტიკის და მმართველობის ინსტიტუტი 2017-2.

ინკლუზიური ტურიზმი, ტურიზმის გლობალური ინდუსტრიის ეკონომიკურად ერთ-ერთი მზარდი მიმართულებაა. The Open Doors Organizations (ODO) თანახმად, 2020 წელს ჩატარებული ზრდასრული შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე მოგზაურების შესახებ ეროვნული ბაზრის ახალი კვლევის მიხედვით, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა მოგზაურობის ეკონომიკური გავლენა 58,7 მილიარდ დოლარს აღწევს. ახალი მონაცემები აჩვენებს, რომ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა მოგზაურობის ბაზარს აქვს უფრო დიდი ეკონომიკური გავლენა ტურისტულ ინდუსტრიაზე, ვიდრე ოდესმე. ბოლო ორი წლის განმავლობაში (2018-19) შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე 27 მილიონზე მეტმა მოგზაურმა ჯამში 81 მილიონი ვიზიტი განახორციელა და 58,7 მილიარდი დოლარი დახარჯა საკუთარი მოგზაურობისთვის.²

¹ წყარო: ინკლუზიური ტურიზმი: ეკონომიკური შესაძლებლობები, ძირითადი კონცეფციების და ტერმინების განმარტება, ტექნოლოგიის უნივერსიტეტი, სიდნეის საჯარო პოლიტიკის და მმართველობის ინსტიტუტი. 2017-2)

² წყარო: https://opendoorsnfp.org/wp-content/uploads/2020/10/2020-Market-Study-Release_FNL.pdf

ევროკომისიის დაკვეთით ჩატარებული კვლევის საბოლოო ანგარიშის «ევროპაში ინკლუზიური ტურიზმის ეკონომიკური გავლენა და სამოგზაურო ტენდენციები-2014» თანახმად, ევროკავშირში, ადგილობრივ ღონეზე და წევრ სახელმწიფოებს შორის იმ მოგზაურობების რაოდენობამ, რომლის დროსაც აღინიშნა შეზღუდული შესაძლებლობის ან ასაკის გამო უნივერსალურ ღირაინისა და მისაწვდომობის საჭიროება, თითქმის 783 მილიონს მიაღწია. რაც შეეხება ინკლუზიური ტურიზმის ეკონომიკურ კონტრიბუციას „ინკლუზიურ ტურიზმზე მოთხოვნამ, ეკონომიკური უკუგების სახით მოახდინა 786 მილიარდი ევროს ოდენობის ჯამური ეკონომიკური კონტრიბუციის გენერირება ევროკავშირის მასშტაბით, შექმნა 365 მილიარდი ევროს ოდენობის მთლიანი დამატებითი ღირებულება და 394 მილიარდი ევროს ოდენობის მშპ. შედეგად, რეგიონში დასაქმდა 8.7 მილიონი ადამიანი“.³

საერთაშორისო სტანდარტი (სტანდარტიზაციის საერთაშორისო ორგანიზაცია - ISO) 21902:2021 ტურიზმი და მასთან დაკავშირებული სერვისები - ინკლუზიური ტურიზმი ყველასთვის - მოთხოვნები და რეკომენდაციები, რომელიც გამოქვეყნდა 2021-07 ადგენს და უზრუნველყოფს მოთხოვნებსა და სახელმძღვანელო მითითებებს „ინკლუზიური ტურიზმი ყველასათვის“ შესახებ. აღნიშნული დოკუმენტის მიზანია უზრუნველყოს ნებისმიერი შესაძლებლობისა და ასაკის მქონე პირისთვის ტურიზმზე თანაბარი წვდომა და სარგებლობა. დოკუმენტი მოიცავს ინფორმაციას პოლიტიკის განსაზღვრის, სტრატეგიის, ინფრასტრუქტურის, პროდუქტებისა და სერვისების ძირითად ასპექტებზე და განკუთვნილია ყველა იმ დაინტერესებული მხარისათვის, რომელიც ტურიზმის მიწოდების ჯაჭვში მონაწილეობს, როგორც საჯარო, ისე კერძო სექტორში. ვრცელდება ადგილობრივ, რეგიონულ, ეროვნულ და საერთაშორისო ღონეზე.

³ წყარო: https://www.researchgate.net/publication/264522171_Economic_Impact_and_Travel_Patterns_of_Accessible_Tourism_in_Europe_Summary

დოკუმენტი მოიცავს შემდეგ მიმართულებებს:

ა) ძირითადი მოთხოვნები და რეკომენდაციები (ეხება ყველა დაინტერესებულ მხარეს) სერვისების, ინფორმაციის და კომუნიკაციის, ტრენინგებისა და ფიზიკურ გარემოსთან დაკავშირებით.

ბ) ცალკეული მოთხოვნები სხვადასხვა დაინტერესებული მხარეებისათვის: - პოლიტიკა და სტრატეგიები საჯარო სექტორისთვის; - ტრანსპორტისთვის; - ტურისტული სივრცეებისთვის - კულტურული ტურიზმისთვის; - MICE (შეხვედრები, ტურები, კონფერენციები და გამოფენები) სფეროსთვის; - კვებისა და განთავსების სფეროსთვის; - ტურისტული სერვისებისთვის; - ტურ ოპერატორებისა და ტურისტული სააგენტოებისთვის.⁴

ინკლუზიური ტურიზმის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა საქართველოში დადებით გავლენას იქონიებს, როგორც ქვეყნის ეკონომიკურ ასპექტზე ასევე კონკრეტული რეგიონისა თუ მუნიციპალიტეტის შემოსავლებზე. ამავდროულად ხელს შეუწყობს გაეროს შშმ პირთა უფლებების დაცვის კონვენციით გათვალისწინებული რიგი მუხლების იმპლემენტაციასა და შესრულებას.

საქართველოში საკანონმდებლო კუთხით წინ გადადგმული ნაბიჯების მიუხედავად ინკლუზიური ტურიზმის განვითარების, ტურისტული ინფრასტრუქტურისა და სერვისების მისაწვდომობის საკითხი მნიშვნელოვანი გამოწვევების წინაშე დგას.

ინკლუზიური ტურიზმის ცენტრ „პარსას“ მიერ ჩატარებული მისაწვდომობის აუდიტის კვლევების ფარგლებში გამოვლენილ იქნა ის ძირითადი მიმართულებები, რომელთა გადაჭრაც კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ინკლუზიური ტურიზმის განვითარებისთვის.

⁴ (წყარო: ISO 21902:2021 ტურიზმი და მასთან დაკავშირებული სერვისები - ინკლუზიური ტურიზმი ყველასთვის - მოთხოვნები და რეკომენდაციები, 2021-07)

ინფრასტრუქტურული გამოწვევები (საზოგადოებრივი სივრცეები)

- უმეტეს შემთხვევაში არ არის უზრუნველყოფილი ან/და ნაწილობრივ მისაწვდომია მუნიციპალიტეტების ქუჩები, გადასასვლელები, საფეხმავლო ბილიკები, უმეტესად არ არის გათვალისწინებული უსინათლო და მცირემხედველ პირთა საჭიროებები (კონტრასტული ფერის გამაფრთხილებელი ზედაპირები, ხმოვანი შექნიშნები), ბორდიურის პანდუსები და სხვა. არ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებით დადგენილ მოთხოვნებს;
- ავტოსადგომის სივრცეებში არ არის მოწყობილი მისაწვდომი ავტოსადგომები ან/და არ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებით დადგენილ მოთხოვნებს;
- საზოგადოებრივ სივრცეებში საერთო სარგებლობის სანიტარული კვანძები არ არის ან/და ნაწილობრივ მისაწვდომია და უმეტესად არ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნებს.
- უმეტეს შემთხვევაში არ არის უზრუნველყოფილი მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისი უწყვეტი და უსაფრთხო მისაწვდომი სვლა-გეზი;
- უმეტეს შემთხვევაში არ არის მისაწვდომი ან/და ნაწილობრივ მისაწვდომია მუნიციპალური ტრანსპორტი, სერვისი და სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურა;
- უმეტეს შემთხვევაში არ არის უზრუნველყოფილი მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისი უწყვეტი მისაწვდომი სვლა-გეზი, რომელიც მომხმარებელს მიიყვანს სარეკრეაციო ზონაში გათვალისწინებული მომსახურების ობიექტებამდე, როგორც ატრაქციონები, კვების ობიექტები, პირსები, სანაოსნო მომსახურება, სპორტული სივრცეები, საბავშვო სათამაშო მოედნები, გადასახედები და სხვა;
- სარეკრეაციო ზონებში საფეხმავლო ბილიკებისთვის ხშირად გამოყენებულია ისეთი საფარი, რომელზეც რთულია გადაადგილება, როგორც ეტლით მოსარგებლე პირთათვის, ასევე ხანდაზმული პირებისთვის ან მცირეწლოვან ბავშვთან ერთად მყოფი მშობლისთვის;

- უმეტეს შემთხვევაში არ არის მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისი, სარეკრეაციო ზონაში არსებული სერვისები. მაგალითად ატრაქციონები, საბავშვო სათამაშო მოედნები, კვების ობიექტები, პირსები, სანაოსნო მომსახურებები, სავარჯიშო სივრცეები, სპორტული სივრცეები, საერთო სარგებლობის სანიტარული კვანძები და სხვა;
- უმეტეს შემთხვევაში ნიშანთა სისტემა არ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნებს;
- უმეტეს შემთხვევაში ბანკომეტები, ჩარიცხვისა და გადახდის აპარატები არ არის მისაწვდომი შშმ პირთათვის და არ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს.

ტურისტული დანიშნულების ობიექტები და შენობა-ნაგებობები

- უმეტესად არ არის უზრუნველყოფილი საზოგადოებრივი სივრციდან შენობაში თავისუფალი გადაადგილების შესაძლებლობა. უწყვეტი მისაწვდომი სვლა-გეზის უზრუნველყოფის მიმართულებით ძირითად ბარიერებს წარმოადგენენ საფეხურები, ზღურბლები, მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნებთან შეუსაბამო პანდუსები და სხვა;
- ტურისტული დანიშნულების ობიექტებისა და შენობა-ნაგებობების ინტერიერი უმეტესად ვერ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებით გათვალისწინებულ მოთხოვნებსა და უნივერსალური დიზაინის პრინციპებს;
- უმეტესად არ არის უზრუნველყოფილი მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისი საზოგადოებრივი დანიშნულების სანიტარული კვანძები;
- უმეტეს შემთხვევაში ტურისტული დანიშნულების ობიექტების მიერ შეთავაზებული სერვისები არ არის მისაწვდომი შშმ პირთათვის და არ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებით გათ-

ვალისწინებულ მოთხოვნებს მაგალითად: აუზი, სპა, სატრენაჟორო თუ გამაჯანსაღებელი სივრცეები და სხვა;

- შენობა-ნაგებობებში განთავსებული ნიშანთა სისტემა უმეტესწილად არ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს;
- ტურისტული დანიშნულების ობიექტებთან არსებული შიდა და გარე ავტოსადგომი სივრცეები უმეტესად არ არის მისაწვდომი ან/და ნაწილობრივ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნებს;
- ტურისტული დანიშნულების ობიექტები და შენობა-ნაგებობები უმეტესად ვერ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებსა და რეგულაციებს სახანძრო უსაფრთხოების კუთხით;
- უმეტეს შემთხვევაში ბანკომეტები, ჩარიცხვისა და გადახდის აპარატები არ არის მისაწვდომი შშმ პირთათვის და არ აკმაყოფილებს მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს;
- ტურისტული დანიშნულების ობიექტებსა და შენობა-ნაგებობებში არ არის უზრუნველყოფილი სხვადასხვა დამხმარე ტექნიკური აღჭურვილობები შშმ პირთათვის მათ შორის ნავიგაციისა და ორიენტაციის სისტემები უსინათლო და მცირემხედველ პირთათვის;

ინფორმაციის მისაწვდომობა

- უმეტეს შემთხვევაში ტურისტული დანიშნულების ობიექტების ვებ-გვერდები არ არის მისაწვდომი უსინათლო და მცირემხედველ პირთათვის და არ აკმაყოფილებს საერთაშორისო სტანდარტის გაიდლაინით Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) გათვალისწინებულ მოთხოვნებს;⁵
- უმეტეს შემთხვევაში საიმიჯო-სარეკლამო და საინფორმაციო ვიდეო რგოლები არ არის ნათარგმნი ქართულ და საერთაშორისო ჟესტურ ენაზე;
- უმეტეს შემთხვევაში ტურისტული დანიშნულების ობიექტებსა და შენობა-ნაგებობებში განთავსებული ინფორმაცია არ არის წარმოდგენილი ბრაილის შრიფტით, არ არის ხმოვანი ან/და არა არის გამოყენებული ინფორმაციის მისაწვდომობის სხვა ალტერნატიული ფორმატები.

მომსახურება და პერსონალი

ტურიზმის ინდუსტრიაში ჩართული პირებისთვის ცნობიერებისა და კვალიფიკაციის ასამაღლებელი საგანმანათლებლო პროგრამების უზრუნველყოფა შემდეგ საკითხებზე:

- ინკლუზიური ტურიზმის საერთაშორისო სტანდარტები
- უნივერსალური დიზაინი და მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტები
- მისაწვდომი სერვისები და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებთან ურთიერთობის ეთიკა

⁵ ვებ-კონტენტზე მისაწვდომობის სახელმძღვანელო მითითებები (WCAG) 2.1. <https://www.w3.org/TR/WCAG/>

მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის (UNWTO) რეკომენდაციები ინკლუზიური ტურიზმის მიმართულებით ⁶

ინკლუზიური ტურიზმი განვითარებისთვის საჭიროებს:

- გარემოს, რომელიც აკმაყოფილებს ვიზიტორთა საჭიროებებს და მასპინძლობს მუდმივი ან დროებითი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებს, ოჯახებს მცირეწლოვანი ბავშვებით და ხანდაზმულებს
- უნივერსალური დიზაინის პრინციპების შესაბამის გარემოს, ტურისტულ პროდუქტებსა და სერვისებს, წვდომისა და გამოყენებისთვის
- მკაფიო, მეტად მისაწვდომ და სანდო ინფორმაციას ტურისტული ობიექტების, პროდუქტებისა და სერვისების მისაწვდომობის შესახებ
- შესაბამის ტრენინგებს ტურიზმის სფეროს წარმომადგენლებისათვის, ყველა დონეზე.

6 წყარო: მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაცია (UNWTO), 2016

ინკლუზიური ტურიზმი ყველასათვის მნიშვნელოვანი სარეკომენდაციო ჩამონათვალი:

- ტურიზმის სექტორში მისაწვდომობის სტანდარტებისა და სახელმძღვანელო მითითებების გამოყენება
- ტურიზმის სექტორში შშმ პირებისთვის დასაქმების შესაძლებლობების ხელშეწყობა
- უნივერსალური დიზაინისა და მდგრადობის პრინციპების გამოყენება საზოგადოებრივი დანიშნულების შენობების, სივრცეებისა და სერვისების შემუშავების ან განახლების პროცესში
- საჯარო სექტორისა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობით ტურისტული დანიშნულების ადგილის მართვის ფუნქციების ჩამოყალიბება ინკლუზიური ტურიზმის ხელშეწყობის მიზნით
- უნივერსალური დიზაინის პრინციპების დანერგვა ვიზიტორებისათვის განკუთვნილი ინფორმაციის, ტურისტული ვებ-გვერდების, ჯავშნების სისტემების, ტრანსპორტის, ობიექტებისა და სერვისების მიმართულებით
- ცნობიერების ამაღლებისა და შესაძლებლობების განვითარების კუთხით ინვესტირება, რათა შეიქმნას სრულად მისაწვდომი ტურისტული მიწოდების ჯაჭვები
- ტურიზმში ინოვაციების ხელშეწყობა ხარისხის, უსაფრთხოების და კომფორტის მისაღწევად ყველასთვის მათ შორის შშმ პირებისთვის
- მომხმარებელთა მხარდაჭერა, რათა მათ შეაფასონ, თუ რამდენად აკმაყოფილებს ტურისტული ობიექტები, პროდუქტები და სერვისები მათ ინდივიდუალურ საჭიროებებს
- დაინტერესებული მხარეების ურთიერთ თანამშრომლობა ყველა ტურისტულ პროდუქტსა და სერვისში მისაწვდომობის სტანდარტების ინტეგრირების კუთხით
- შშმ პირთა ორგანიზაციების ჩართულობა და შეფასების სპეციფიური მოთხოვნების გათვალისწინება ინკლუზიური ტურიზმის განვითარების მიმართულებით.

უნივერსალური დიზაინი

უნივერსალური დიზაინი წარმოადგენს საცხოვრებელი, სამუშაო, სასწავლო თუ სხვა გარემოს, პროდუქტებისა და სერვისების ისეთ კონცეფციურ მიდგომას, რომელიც უზრუნველყოფს საზოგადოების თითოეული წევრის სრულ ინკლუზიას და გამორიცხავს ადამიანის რაიმე ნიშნით გარიყვას.

„უნივერსალური დიზაინი“ გულისხმობს პროდუქტის, გარემოს, პროგრამებისა და მომსახურების ისეთ დიზაინს, რომელიც ყველა ადამიანის აძლევს მისი მაქსიმალური გამოყენების საშუალებას, ადაპტაციისა და სპეციალური დიზაინის გამოყენების აუცილებლობის გარეშე. „უნივერსალური დიზაინი“ არ გამორიცხავს საჭიროების შემთხვევაში შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე კონკრეტული ჯგუფის მიერ დამხმარე საშუალებების გამოყენებას.

(გაეროს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების კონვენცია, 2006 წ.)

არქიტექტურაში, უნივერსალური დიზაინი ქმნის გარემოს, რომელიც თანაბრად პასუხობს თითოეული პირის მოთხოვნებს იქნება ეს ბავშვი, მოზარდი, ხანდაზმული თუ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირი. ყველასათვის მისაწვდომი (უნივერსალური) სივრცეები მოიცავს როგორც სარეკრეაციო ზონებს, ქუჩასა და ტრანსპორტს, ასევე შენობა-ნაგებობებს, მათ შიდა და გარე სივრცეებს მიუხედავად იმისა თუ რა სერვისის მიმწოდებელია ესა თუ ის ობიექტი (სასწავლო დაწესებულება, სასტუმრო, კვების ობიექტი თუ სხვა).

უნივერსალური დიზაინის კონცეფციით შექმნილი სივრცეები მისაწვდომს ხდის ნებისმიერ მომსახურებას (სერვისს), რაც ხელს უწყობს დისკრიმინაციის აღმოფხვრას და თანასწორობის პრინციპების დანერგვას.

უნივერსალური დიზაინი ეფუძვნება ძირითად 7 პრინციპს⁷ და მოიცავს ფართო მიზნებს⁸. აღნიშნული პრინციპები და მიზნები შემუშავებულია სხვადასხვა დარგის სპეციალისტების მიერ, როგორებიც არიან არქიტექტორები, პროდუქტის დიზაინერები, ინჟინრები, გარემოს დაცვის მკვლევარები და სხვ.

უნივერსალური დიზაინის პრინციპები

უნივერსალური დიზაინის მიზნები

ბუფალოს უნივერსიტეტის ინკლუზიური დიზაინისა და გარემოს მისაწვდომობის ცენტრის მიერ შემუშავებული უნივერსალური დიზაინის მიზნები განაწვდობს უნივერსალური დიზაინის მნიშვნელობას და განსაზღვრავს მისი გამოყენების შედეგებს, რომლებიც გაზომვადია. უნივერსალური დიზაინის მიზნები მოიცავს ისეთ საკითხებს როგორებიცაა სოციალური მონაწილეობა, ჯანმრთელობა და კეთილდღეობა. თითოეული მიზანი ემყარება ინტერდისციპლინარულ ცოდნას მაგალითად: ანთროპომეტრია, ბიომექანიკა, აღქმა, შემეცნება, უსაფრთხოება, ჯანმრთელობის ხელშეწყობა, სოციალური ინტერაქცია. ამრიგად, მიზნები შეიძლება ეფექტურად იქნას გამო-

⁷ უნივერსალური დიზაინი ვერსია 2.0 - 4/1/97 მოშადაებულია უნივერსალური დიზაინის ადვოკატების კგუფის მიერ: ბეტი როუზ კონელი, მაიკ ჯონსი, რონ მუისი, ჯიმ მიულერი, აბირ მულიკი, ელინ ოსტროფი, ჯონ სანფორდი, ედ სტეინფილდი, მოლი სტორი და გრეგ ვანდერჰილენი. Copyright 1997 NC State University, The Center for Universal Design

⁸ ბუფალოს უნივერსიტეტის ინკლუზიური დიზაინისა და გარემოს მისაწვდომობის ცენტრის მიერ შემუშავებული უნივერსალური დიზაინის 8 მიზანი.

ყენებული, როგორც ცოდნის გაღრმავების ასევე მისი პრაქტიკაში გამოყენებისთვის ყველა დარგში.

**მიზანი 1-სხეულთან
თავსებალობა**

მიესადაგება სხეულის ზომებისა
და შესაძლებლობების ფართო
სპექტრს

მიზანი 2-კომფორტი

მოთხოვნები არ აღემატება
სხეულის ფუნქციისა და აღქმის
სასურველ ლიმიტებს

მიზანი 3 - ცნობიერება

ინფორმაცია არის ადვილად
აღქმადი

მიზანი 4-გაგება და გააზრება

ნებისმიერი პროდუქტის
გამოყენებისა და ოპერირების
მეთოდები არის ინტუიციური,
მკაფიო, მარტივი და
არაორაზროვანი

**მიზანი 5- ჯანდაცვა და
კეთილდღეობა**

ხელს უწყობს ჯანმრთელობას,
დაავადების თავიდან აცილებას და
საფრთხეებისგან დაცვას

**მიზანი 6 -სოციალური
ინტეგრაცია**

ნებისმიერი სოციალური ჯგუფის
მიმართ ღირსეული
დამოკიდებულება და პატივისცემა

მიზანი 7-პერსონალიზაცია

არჩევანისა და ინდივიდუალური
მოთხოვნების გამოსატვის
შესაძლებლობა

**მიზანი 8-კულტურული
განსხვავებულობის მიმდებლობა**

კულტურული ღირებულებების
პატივისცემა. ასევე ნებისმიერი
პროექტისა და დიზაინის
სოციალური, ეკონომიკური და
გარემოსდაცვითი კონტექსტის
გაძლიერება და პატივისცემა

2

მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტები

2021 წლის 1 მარტს ძალაში შევიდა საქართველოს მთავრობის დადგენილება №732 „მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტები“⁹. მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტი ეფუძვნება საერთაშორისო სტანდარტსა „ICC A117.1-2017 Standard for Accessible and Usable Buildings and Facilities“ და უნივერსალურ დიზაინს.

მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების ძირითადი მიმართულებებია:

- შენობების ბლოკები
- მისაწვდომი სვლაგეზები
- ადგილისა და შენობის ზოგადი ელემენტები
- წყალსადენის ელემენტები და მოწყობილობები
- საკომუნიკაციო ელემენტები და ფუნქციები
- სპეციალური ოთახები და სივრცეები
- ჩაშენებული ავეჯი და მოწყობილობები
- სარეკრეაციო მისაწვდომი საშუალებები
- საცხოვრებელი ერთეულები და საძინებელი ერთეულები

თითოეული აღნიშნული თავი შედგება ქვეთავებისგან, რომლებშიც დეტალურად არის განმარტებული თუ რა აუცილებელი მოთხოვნები უნდა იქნას დაცული მისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად.

⁹

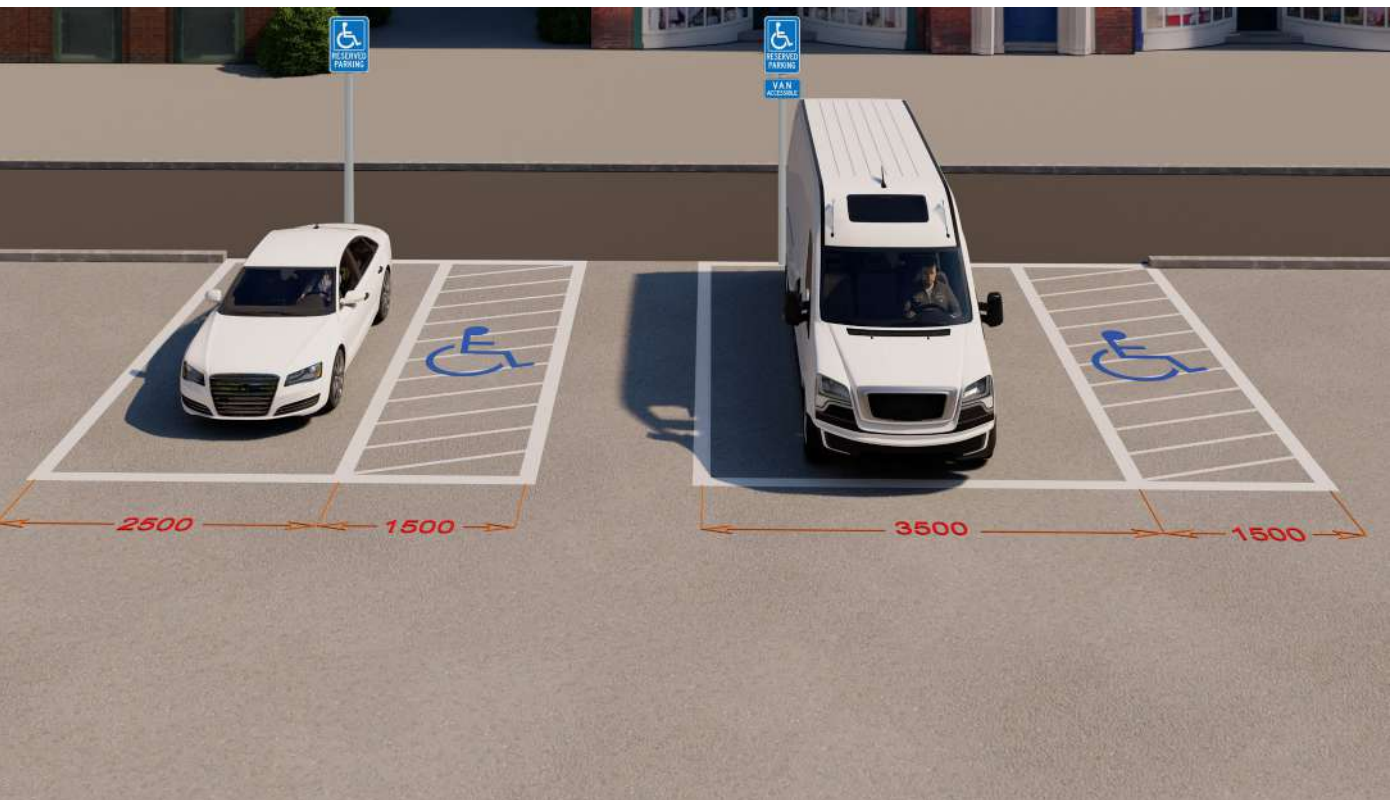
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5051805>

მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისი შერეული გადასასვლელი

მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისი შერეული გადასასვლელი კონტრასტური, შეგრძნებადი გამაფრთხილებელი ზედაპირით

მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისი მისაწვდომი ავტოსადგომები

მისაწვდომობის აუდიტის კვლევა წარმოადგენს კვლევის მეთოდოლოგიას, რომელიც ადგენს ინფრასტრუქტურის, სერვისების, ინფორმაციისა თუ არქიტექტურული პროექტების მისაწვდომობის სტანდარტებთან შესაბამისობას.

მისაწვდომობის აუდიტის კვლევა ეფუძნება ეროვნულ და საერთაშორისო სტანდარტებს ასევე უნივერსალურ დიზაინის პრინციპებს და მისაწვდომობის უზრუნველყოფის პროცესში წარმოადგენს უმნიშვნელოვანეს რგოლს, რომელიც ხელს უწყობს შეცდომების პრევენციას.

მისაწვდომობის აუდიტის კვლევაში ჩართულნი არიან სხვადასხვა დარგის სპეციალისტები: მისაწვდომობის აუდიტის მკვლევარები, უნივერსალური დიზაინისა და მისაწვდომობის სტანდარტებზე მომუშავე არქიტექტორები და საჭიროების შემთხვევაში სხვა სპეციალისტები.

აღნიშნული მისაწვდომობის აუდიტის კითხვარების თემატური მიმართულებები შემუშავებულია მისაწვდომობის ეროვნული სტანდარტებისა და დადგენილება №41 ტექნიკური რეგლამენტი „შენობა-ნაგებობის უსაფრთხოების წესები“ მოთხოვნებისა და დადგენილი ნორმების გათვალისწინებით.

მისაწვდომობის აუდიტის კითხვარები შემუშავებულია „ინკლუზიური ტურიზმის ცენტრი - პარსას“ და „უნივერსალური დიზაინის კვლევისა და განათლების საერთაშორისო ინსტიტუტის“-ის ექსპერტთა ჯგუფის მიერ.

შენიშვნა: შესაძლებელია განხორციელდეს წინამდებარე კითხვარების მოდიფიცირება, ინფრასტრუქტურული პროექტების ინდივიდუალური საჭიროებიდან გამომდინარე, მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

1. ქუჩის მისაწვდომობის აუდიტის კითხვარი			
1.1 ტროტუარები, საფენმავლო ბილიკები			
1.1.1	უზრუნველყოფს თუ არა ქუჩის სავალი ნაწილი (ტროტუარი, საფენმავლო ბილიკი და სხვ.) უწყვეტ, მისაწვდომ მარშუტს?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.1.2	არის თუ არა ცალმხრივი მოძრაობისას ტროტუარის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 1200 მმ ? არის თუ არა ორმხრივი მოძრაობისას ტროტუარის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 2400 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.1.3	თავისუფალია თუ არა ტროტუარის სავალი ნაწილი ისეთი დაბრკოლებებისგან, როგორებიცაა განათების ბოძი, საგზაო ნიშნები, საყვავილე ქოთნები, მოსასვენებელი სკამები, გაჩერების მოსაცდელეები, ნაგვის ურნები და ა.შ? ვიწროვდება თუ არა ტროტუარი ჩამოთვლილი დაბრკოლებების გამო?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.2 გადასასვლელები			
1.2.1	მოწყობილია თუ რა ქუჩის გადასასვლელებზე ბორდიურის პანდუსები? დადებითი პასუხის შემთხვევაში მიუთითეთ რომელი ტიპის პანდუსია მოწყობილი პერპენდიკულარული პანდუსი, პარალელური პანდუსი თუ შერეული გადასასვლელი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

1.2.2	პერპენდიკულარული და პარალელური ბორდიურის პანდუსის შემთხვევაში არის თუ არა პანდუსის ბაქნის ზომა მინიმუმ 1200X1200-ზე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.2.3	პერპენდიკულარული და პარალელური პანდუსის შემთხვევაში არის თუ არა პანდუსის დახრა მაქსიმუმ 8% (1:12)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.2.4	არის თუ არა პერპენდიკულარული პანდუსის გვერდითა მართკუთხა სიბრტყეების დახრა არაუმეტეს 10%?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.2.5	შერეული გადასასვლელის შემთხვევაში არის თუ არა მისი დახრა მაქსიმუმ 1:20 (5%)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.2.6	არის თუ არა ბორდიურის პანდუსების ზედაპირი მოცურებისგან უსაფრთხო და ნახეთქებისგან თავისუფალი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	
1.2.7	უზრუნველყოფს თუ არა ქუჩაზე არსებული გადასასვლელები უსინათლო და მცირემხედველ პირთა უსაფრთხო გადაადგილებას? დაგებულია თუ არა ბორდიურის პანდუსებზე ამოცნობადი გამაფრთხილებელი ზედაპირები?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.2.8	არის თუ არა ბორდიურის პანდუსზე დაგებული გამაფრთხილებელი ზედაპირები კონტრასტური ფერის?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

1.2.9	გრძელდება თუ არა ბორდირის პანდუსზე დაგებული ამოცნობადი გამაფრთხილებლების ზედაპირები მინიმუმ 600-მმ-ით ფეხით მოსიარულეთა მოძრაობის მიმართულებით?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.2.10	არის თუ არა ამოცნობადი გამაფრთხილებლების ზედაპირების სიგანე ბორდირის პანდუსის ბაქანის სიგანის ტოლი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.2.11	არის თუ არა ქუჩის გადასასვლელებზე მოწყობილი შუქნიშნები?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.2.12	გადასასვლელებზე შუქნიშნების არსებობის შემთხვევაში არის თუ არა შუქნიშანი ხმოვანი უსინათლო და მცირემხედველ პირთათვის?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3 მიწისქვეშა გადასასვლელები			
1.3.1	არი თუ არა მიწისქვეშა გადასასვლელში დამონტაჟებული ბაქან-ლიფტი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.2	რჩება თუ არა ბაქან-ლიფტის კარი ღია 20 წმ-ის განმავლობაში?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

1.3.3	<p>იმ შემთხვევაში თუ ბაქან-ლიფტი ერთკარიანია ან/და კარი საპირისპირო მიმართულებით იღება, თავისუფალი ღიობის სიგანე არის თუ არა მინიმუმ 820 მმ? გვერდითა კარის შემთხვევაში არის თუ არა თავისუფალი ღიობის სიგანე მინიმუმ 1000 მმ ?</p> <p>ბაქან ლიფტები და კიბის სკამ-ლიფტები უნდა შეესაბამებოდეს შემდეგ საერთაშორისო სტანდარტს: უსაფრთხოების სტანდარტები ბაქან-ლიფტებისა და კიბის სკამ-ლიფტებისთვის: ASME A18.1-2014</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.4	საკონტროლო ღილაკებზე დატანილია თუ არა ბრაილის შრიფტი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.5	მიწისქვეშა გადასასვლელის კიბის დასაწყისსა და ბოლოში დაგებულია თუ არა კონტრასტული ფერის ამოცნობადი გამაფრთხილებელი ზედაპირები?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.6	გრძელდება თუ არა ამოცნობადი გამაფრთხილებელი ზედაპირები მინიმუმ 600 მმ-ით ფეხით მოსიარულეთა მიმართულებით?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.7	აქვს თუ არა კიბეს სახელურები ორივე მხარეს?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.8	არის თუ არა სახელურების სიმაღლე კიბის წინაპირებიდან 860-1000 მმ-ზე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

1.3.9	არის თუ არა სახელურებსა და მომიჯნავე ზედაპირებს შორის მინიმუმ 40 მმ თავისუფალი სივრცე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.10	არის თუ არა ხელმოსაჭიდი ზედაპირები უწყვეტი? (ხომ არ წყვეტს მას კიბის სვეტები ან/და სხვა კონსტრუქციული ელემენტები)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.11	არის თუ არა სახელურების წრიული განივი კვეთის გარე დიამეტრი მინიმუმ 30 მმ და მაქსიმუმ 50 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.12	არაწრიული განივი კვეთის შემთხვევაში მისი პერიმეტრის ზომა არის თუ არა მინიმუმ 10 მმ და მაქსიმუმ 160 მმ ხოლო განივი კვეთის ზომა მაქსიმუმ 57 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.13	არის თუ არა სახელურის ზედაპირი უსაფრთხო, ბასრი და გამოშვერილი ელემენტების გარეშე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.3.14	კიბის თავის მარშთან არის თუ არა სახელური გაგრძელებული მინიმუმ 300 მმ-ით და შებრუნებული კედლისკენ, მოაჯირისკენ ან ბაქნის ზედაპირისკენ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
დაურთეთ სიტუაციის ამსახველი ფოტო მასალა			

2. ავტოსადგომები -მისაწვდომობის აუდიტის კითხვარი			
2.1 ავტოსადგომი სივრცეები			
2.1.1	გამოყოფილია თუ არა შესაბამისი რაოდენობის მისაწვდომი ავტოსადგომი სივრცეები?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
	ავტოსადგომი სივრცეები სულ	მისაწვდომი ავტოსადგომის სივრცეების აუცილებელი მინიმალური რაოდენობა	
	1-25	1	
	26-50	2	
	51-75	3	
	76-100	4	
	101-150	5	
	151-200	6	
	201-300	7	
	301-400	8	
	401-500	9	
	501-1000	საერთოს 2%	
	1001 და მეტი	20, დამატებული ერთი ყოველ მე-100-ზე ან ნაწილებზე 1000-ის ზემოთ	
2.1.2	არის თუ არა მსუბუქი ავტომობილის გასაჩერებელი მისაწვდომი სივრცეების სიგანე მინიმუმ 2500 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.3	არის თუ არა მიკროავტობუსის გასაჩერებელი მისაწვდომი სივრცეების სიგანე მინიმუმ 3500 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

2.1.4	არის თუ არა ავტოსადგომის გასაჩერებელი მისაწვდომი სივრცეები დახაზული კონტრასტული ფერით?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.5	ესაზღვრება თუ არა ავტოსადგომის მისაწვდომი გასაჩერებელი სივრცეები მისაწვდომ გასასვლელებს?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.6	ფარავს თუ არა მისაწვდომი გასასვლელი საავტომობილო გზას?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.7	არის თუ არა მისაწვდომი გასასვლელების სიგანე მინიმუმ 1500 მმ ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.8	არის თუ არა მისაწვდომი გასასვლელის სიგრძე მისაწვდომი ავტოსადგომის სიგრძის ტოლი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.9	აღნიშნულია თუ არა მისაწვდომი გასასვლელები კონტრასტული ფერის მარკირებით?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.10	მდებარეობს თუ არა მისაწვდომი გასასვლელი მისაწვდომი ავტოსადგომი სივრცის ღონეზე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.11	არის თუ არა მისაწვდომი გასასვლელებისა და მისაწვდომი ავტოსადგომის ზედაპირის დახრა არაუმეტეს 1:48 (2%)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.12	<p>არის თუ არა განთავსებული მისაწვდომობის საერთაშორისო სიმბოლოები და წარწერები მაგ: მისაწვდომია მიკროავტობუსისათვის?</p> <p>მდებარეობს თუ არა მსგავსი ნიშნები სივრცის ზედაპირიდან მინიმუმ 1500 მმ სიმაღლეზე?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.1.13	დაგეგმარებულია თუ არა მისაწვდომი ავტოსადგომი სივრცეები და მისაწვდომი გასასვლელები ისე, რომ არ ჩახერგოს მომიჯნავედ არსებული მისაწვდომი სვლაგეზისთვის განკუთვნილი აუცილებელი თავისუფალი სიგანე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

2.2 პარალელური ავტოსადგომი სივრცეები			
2.2.1	თუ ტროტუარის სიგანე აღემატება 4300 მმ-ს პარალელურ ავტოსადგომ სივრცესთან მდებარეობს თუ არა ავტოსადგომის სიგრძის და მინიმუმ 1500 მმ სიგანის მისაწვდომი გასასვლელი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.2.2	გადადის თუ არა მისაწვდომი გასასვლელი საავტომობილო გზაზე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.2.3	უკავშირდება თუ არა მისაწვდომი გასასვლელი ფეხითმოსიარულეთა მისადგომ გზას?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.2.4	ვიწრო ტროტუარების შემთხვევაში სადაც მისაწვდომი გასასვლელი არ არის მოწყობილი პარალელური ავტოსადგომის სივრცე მდებარეობს თუ არა ქუჩის კიდეებთან ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

2.3 პერპენდიკულარული ან სხვა კუთხით განთავსებული ავტოსადგომი სივრცე			
2.3.1	არის თუ არა პერპენდიკულარული ან სხვა კუთხით განთავსებული მისაწვდომი ავტოსადგომი სივრცის მისაწვდომი გასასვლელის სიგანე მინიმუმ 2500 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.3.2	უკავშირდება თუ არა ავტოსადგომის მისაწვდომი გასასვლელი ფეხითმოსიარულეთა მისადგომ გზას?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.3.3	არის თუ არა მისაწვდომი ავტოსადგომი სივრცე და მისაწვდომი გასასვლელები კონტრასტული ფერით გამოყოფილი (მარკირებული)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
1.4 ავტოსადგომით სარგებლობისთვის განკუთვნილი გადახდის აპარატები, მოწყობილობები, ეკრანები და პანელები			
2.4.1	ავტოსადგომებზე განთავსებულია თუ არა ავტოსადგომით სარგებლობისთვის განკუთვნილი გადახდის აპარატები?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.4.2	მისაწვდომ პარალელურ ავტოსადგომებზე გადახდის აპარატები მდებარეობს თუ არა ავტოსადგომის თავში ან/და ბოლოში?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
2.4.3	მდებარეობს თუ არა მოწყობილობები, ეკრანები და პანელები ხილვად ადგილას? (გადახდის აპარატებთან მდებარე თავისუფალი სივრცის ცენტრიდან მინიმუმ 1000 მმ სიმაღლეზე) ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
დაურთეთ სიტუაციის ამსახველი ფოტო მასალა			

1. საზოგადოებრივი ტრანსპორტის გაჩერებები და მოსაცდელები			
3.1 სატრანსპორტო მისაწვდომი საშუალებები			
3.1.1	არის თუ არა ავტობუსში ასასვლელების და ჩამოსასვლელების ზედაპირები მყარი და მდგრადი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
3.1.2	არის თუ არა ავტობუსში ასასვლელი და ჩამოსასვლელი ფართობების თავისუფალი სიგრძე საავტომობილო გზის კილიდან პერპენდიკულარულად გაზომვისას მინიმუმ 2500 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
3.1.3	არის თუ არა ავტობუსში ასასვლელი და ჩამოსასვლელი ფართობების თავისუფალი სიგანე საავტომობილო გზის პარალელურად გაზომვისას მინიმუმ 1500 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
3.1.4	არის თუ არა საავტომობილო გზის პერპენდიკულარულად მდებარე ავტობუსის გაჩერებებზე არსებული ასასვლელი და ჩამოსასვლელი ფართობების დაქანება არაუმეტეს 1:48 (2%)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
3.1.5	არის თუ არა ავტობუსში ასასვლელი და ჩამოსასვლელი ფართობები დაკავშირებული ტროტუარებთან, საფეხმავლო ბილიკებთან და სხვ. უზრუნველყოფილია თუ არა უწყვეტი მისაწვდომი სვლაგეზი (მარშრუტი)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

3.1.6	არის თუ არა ავტობუსის გაჩერების მთელ სიგრძეზე განთავსებული კონტრასტული ფერის ამოცნობადი გამაფრთხილებლები ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
3.2 მოსაცდელეები			
3.2.1	არის თუ არა მოსაცდელეებში გამოყოფილი თავისუფალი სივრცე ეტლით მოსარგებლე პირთათვის?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
3.2.2	უკავშირდება თუ არა მოსაცდელში არსებული ეტლით მოსარგებლე პირთათვის განკუთვნილი თავისუფალი სივრცე საფენმავლო გზას და ავტობუსში ასასვლელ და ჩამოსასვლელ ფართობს? უზრუნველყოფილია თუ არა უწყვეტი სვლაგეზი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
3.2.3	არის თუ არა ეტლით მოსარგებლე პირთათვის განკუთვნილი თავისუფალი სივრცის სიგრძე მინიმუმ 1300 მმ ? და სიგანე მინიმუმ 760 მმ ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
3.2.4	არის თუ არა ეტლით მოსარგებლე პირთათვის განკუთვნილი თავისუფალი სივრცე მთლიანად მოქცეული მოსაცდელის საზღვრებში?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

3.3 ავტობუსის გაჩერების ნიშნები და სიმბოლოები			
3.3.1	გამოყენებული ნიშნები და სიმბოლოები არის თუ არა კონტრასტული?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.3.2	საინფორმაციო დაფები განთავსებულია თუ არა თვალსაჩინო ადგილს და არის თუ არა ხმოვანი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.3.3	არის თუ არა გაჩერებებზე განთავსებული საზ. ტრანსპორტის მოძრაობის მიმართულებების ტაქტილური რუქა უსინათლო პირთათვის?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.4 სალიანდაგო სატრანსპორტო საშუალებების ბაქნები			
3.4.1	აღემატება თუ არა სალიანდაგო სატრანსპორტო საშუალებების ბაქნების დაქანება ყველა მიმართულებით 1:48-ს?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.4.2	განთავსებულია თუ არა ამოცნობადი გამაფრთხილებელი ზედაპირები ბაქნის მთელს სიგრძეზე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.4.3	არის თუ არა ამოცნობადი გამაფრთხილებელი ზედაპირების სიღრმე მინიმუმ 600 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:

3.5 სალიანდაგო სატრანსპორტო საშუალებების სადგურის ნიშნები			
3.5.1	სადგურებში განთავსებულია თუ არა შესაბამისი კონტრასტული ფერის ნიშნები და სიმბოლოები?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.5.2	წარწერებთან და სიმბოლოებთან ერთად განთავსებულია თუ არა ბრაილის შრიფტით იგივე შინაარსის წარწერები?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.5.3	ნიშნები და სიმბოლოები განთავსებულია თუ არა იატაკის დონიდან 1200 მმ სიმაღლეზე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.5.4	არის თუ არა სადგურებში გაჩერებებისა და მარშრუტების ჩამონათვალის დაფა ბრაილის შრიფტით ან/და ტაქტილური რუქა უსინათლო და მცირემხედველ პირთათვის?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.5.5	საინფორმაციო დაფები განთავსებულია თუ არა მჯდომარე ან ფეხზემდგომი მგზავრის ხედვის არეში? არის თუ არა ხმოვანი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
3.5.6	არის თუ არა მოძრავი კიბის თავისუფალი სიგანე მინიმუმ 820 მმ? ესკალატორები უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ საერთაშორისო სტანდარტს: უსაფრთხოების კოდექსი ლიფტებისა და ესკალატორებისთვის ASME A17.1-2013/CSA B44-16.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
დაურთეთ სიტუაციის ამსახველი ფოტო მასალა			

1. სარეკრეაციო ზონები			
4.1 საფენმავლო ბილიკები და გზები			
4.1.1	უზრუნველყოფს თუ არა საფენმავლო ბილიკები უწყვეტ სვლაგეზს (მარშრუტს)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
4.1.2	არის თუ არა ცალმხრივი მოძრაობისას საფენმავლო ბილიკის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 1200 მმ ? არის თუ არა ორმხრივი მოძრაობისას საფენმავლო ბილიკის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 2400 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
4.1.3	თავისუფალია თუ არა ფენითმოსიარულეთა სავალი ნაწილი ისეთი დაბრკოლებებისგან, როგორებიცაა განათების ბოძი, საგზაო ნიშნები, საყვავილე ქოთნები, მოსასვენებელი სკამები, გაჩერების მოსაცდელეები, ნაგვის ურნები და ა.შ? ვიწროვდება თუ არა ტროტუარი ჩამოთვლილი დაბრკოლებების გამო?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:
1.			
4.2 სპორტული აქტივობების ფართობები			
4.2.1	უზრუნველყოფილია თუ არა სპორტული აქტივობების ფართობამდე მისასვლელი უწყვეტი სვლა/გეზი, რომელიც არ საჭიროებს დამატებით მისაწვდომობის სამუშაოებს?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ არა 	შენიშვნა:

4.2.2	<p>არის თუ არა ცალმხრივი მოძრაობისას საფენმავლო ბილიკის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 1200 მმ ?</p> <p>არის თუ არა ორმხრივი მოძრაობისას საფენმავლო ბილიკის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 2400 მმ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.2.3	<p>არის თუ არა სავარჯიშო მოედნების იატაკის თავისუფალი სივრცე იმდაგვარად მოწყობილი რომ ეტლით მოსარგებლე პირმა შეძლოს სავარჯიშო მოწყობილობების თავისუფლად მიდგომა, გადაჯდომა და გამოყენება?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3 ატრაქციონები			
4.3.1	<p>არის თუ არა ატრაქციონებამდე მისასვლელი სვლა გეზი უწყვეტი, დაბრკოლებების გარეშე?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.2	<p>არის თუ არა ცალმხრივი მოძრაობისას ატრაქციონამდე მისასვლელი გზის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 1200 მმ ?</p> <p>არის თუ არა ორმხრივი მოძრაობისას ატრაქციონამდე მისასვლელი გზის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 2400 მმ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

4.3.3	არის თუ არა ატრაქციონთან ასვლისა და ჩამოსვლის ადგილებში უზრუნველყოფილი მინიმუმ 1700 მმ -ის მოსატრიალებელი სივრცე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.4	არის თუ არა ატრაქციონზე ეტლისთვის გამოყოფილი სივრცე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.5	არის თუ არა ატრაქციონზე ეტლისთვის გამოყოფილი სივრცის იატაკის ზედაპირი მყარი და მდგრადი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.6	არის თუ არა ატრაქციონზე ეტლისთვის გამოყოფილი სივრცის იატაკის ზედაპირის დაქანება მაქსიმუმ 1:48 მგზავრთა ასვლისა და ჩამოსვლის მომენტში?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.5.7	ეტლით მოსარგებლე პირთათვის განკუთვნილი ადგილებისა და მგზავრთა ასვლისა და ჩამოსვლის ადგილების იატაკების კოორდინაცია არის თუ არა იმგვარად მოწყობილი, რომ გაჩერებულ პოზიციაში ყოფნისას იატაკებს შორის შვეული (ვერტიკალური) დამორება არ აღემატება 16 მმ-ს, ხოლო თარაზული (ჰორიზონტალური) დამორება კი 75 მმ-ს?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.8	არის თუ არა ეტლით მოსარგებლე პირთათვის გამოყოფილი ადგილის სიგრძე მინიმუმ 1200 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

4.3.9	არის თუ არა ეტლით მოსარგებლე პირთათვის გამოყოფილი ადგილის სიგანე 760 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.10	იმ შემთხვევაში თუ ატრაქციონზე შესვლა ხდება გვერდიდან არის თუ არა საკმარისი სივრცე გამოყოფილი მანევრირებისათვის?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.11	არის თუ არა ატრაქციონის შესასვლელის თავისუფალი სიგანე მინიმუმ 820 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.12	არის თუ არა ატრაქციონზე გამოყოფილი სივრცე თანხმლები პირისთვის იმ შემთხვევაში თუ ატრაქციონის შიდა სივრცე ერთზე მეტ ადამიანისთვისაა გათვალისწინებული და სიგანე 1350 მმ-ზე მეტია?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.13	არის თუ არა თანხმლები პირის ადგილი განთავსებული ეტლით მოსარგებლე პირის ადგილის მომიჯნავედ იმ შემთხვევაში როდესაც ატრაქციონის დასაჯდომები გვერდიგვერდაა განლაგებული?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.14	არის თუ არა ატრაქციონზე მგზავრთა აყვანისა და ჩამოყვანის დროს ატრაქციონიდან გადსაჯდომი მოწყობილობებისა და შესაბამისი დასაჯდომების მომიჯნავედ არსებული სივრცე თავისუფალი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

4.3.15	<p>არის თუ არა გადასაჯდომი მოწყობილობის სიმაღლე მინიმუმ 350 მმ და მაქსიმუმ 600 მმ მგზავრთა აყვანისა და ჩამოყვანის ადგილის ზედაპირიდან?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.16	<p>უზრუნველყოფილია თუ არა ატრაქციონის დასაჯდომებზე გადაყვანის დროს შესასვლელებში საკმარისი თავისუფალი სივრცე თანმხლები პირის დაუბრკოლებლად შესვლისთვის?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.3.17	<p>გამოყოფილია თუ არა ადგილი ეტლის შენახვისთვის?</p> <p>ეტლის შესანახი ადგილები გამოყოფილია თუ არა ატრაქციონის თითოეული გადასაჯდომის მომიჯნავედ ხალხის აყვანისა და ჩამოყვანის ადგილებში ისე რომ ხალხის მოძრაობას არ შეუშალოს ხელი?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

4.3.18	<p>საჯარო გამოყენების ბავშვთა სათამაშო მოედნებზე მოწყობილობების უსაფრთხოება აკმაყოფილებს თუ არა საერთაშორისო სტანდარტს - ASTM F 1487-01.</p> <p>ბავშვთა სათამაშო მოედნებზე გამოყენებული საფარი მასალა აკმაყოფილებს თუ არა შემდეგ საერთაშორისო სტანდარტს „ბავშვთა სათამაშო მოედნებზე საფარი მასალის სტანდარტული მახასიათებლები ტრავმების ასაცილებლად - ASTM F 1292“.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.4 სარეკრეაციო სანაოსნო მისაწვდომი საშუალებები			
4.4.1	არის თუ არა უზრუნველყოფილი უწყვეტი მისაწვდომი სვლა/გეზი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.4.2	<p>არის თუ არა ცალმხრივი მოძრაობისას ატრაგციონამდე მისასვლელი გზის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 1200 მმ ?</p> <p>არის თუ არა ორმხრივი მოძრაობისას ატრაქციონამდე მისასვლელი გზის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 2400 მმ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

4.4.3	არის თუ არა ნავსაყუდელთან მისასვლელი გზა მისაწვდომი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.4.4	არის თუ არა უზრუნველყოფილი მისაწვდომი სვლაგეზი ნავებში ჩასხდომის ადგილებამდე?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.4.5	ნავში ჩასხდომის ზონებში არის თუ არა პირსის სიგანე მინიმუმ 1500 მმ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.4.6	არის თუ არა უზრუნველყოფილი მინიმუმ ერთი 1500 მმ სიგანის შესასვლელი მთელ სიგრძეზე თითოეული 3000 მმ მონაკვეთის ნავების შესაყუდებლის ან ჩასხდომის ადგილებში?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.5 სათევზაო პირსები და ბაქნები			
4.5.1	არის თუ არა უზრუნველყოფილი უწყვეტი მისაწვდომი სვლაგეზი?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

4.5.2	<p>არის თუ არა ცალმხრივი მოძრაობისას სათევზაო პირსებამდე და ბაქნებამდე მისასვლელი გზის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 1200 მმ ?</p> <p>არის თუ არა ორმხრივი მოძრაობისას სათევზაო პირსებამდე და ბაქნებამდე მისასვლელი გზის ზედაპირის სიგანე მინიმუმ 2400 მმ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.5.3	<p>არის თუ არა სათევზაო პირსების და ბაქნების დამცავი ჯებირების და მოაჯირების მინიმუმ 25% -ის სიმაღლე 860 მმ სასიარულო ზედაპირიდან?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.5.4	<p>იქ სადაც მოწყობილია მოაჯირები და ჯებირები არის თუ არა უზრუნველყოფილი კიდეების დაცვა?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.5.5	<p>არის თუ არა ბორდიურებისა და ბარიერების სიმაღლე მინიმუმ 50 მმ პირსის ან ბაქნის ზედაპირიდან ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.5.6	<p>სათევზაო პირსებისა და ბაქნების მოაჯირებთან არის თუ არა უზრუნველყოფილი თავისუფალი სივრცე ეტილით მოსარგებლე პირთათვის?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:

4.5.7	უზრუნველყოფილია თუ არა სათევზაო პირსებსა და ბაქნებზე მინიმუმ 1700 მმ მოსატრიალებელი სივრცე ?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.5.8	შესაძლებელია თუ არა გრუნტის ან პირსის ზედაპირის გაფართოება მინიმუმ 300მმ-ით მოაჯირის შილა მხრიდან	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
4.5.9	გამოყოფილია თუ არა სივრცე ფეხის ფალანგისთვის შემდეგი ზემებით: მინიმუმ 760 მმ სიგანე და მინიმუმ 230 მმ სიმაღლე გრუნტიდან ან პირსის ზედაპირიდან?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიახ ▪ არა 	შენიშვნა:
დაურთეთ სიტუაციის ამსახველი ფოტო მასალა			

ბიბლიოგრაფია

- **Inclusive Recovery Guide – Sociocultural Impacts of Covid-19, Issue I: Persons with Disabilities, (2020) World Tourism Organization (UNWTO)**
- **Reopening tourism for travellers with disabilities: how to provide safety without imposing unnecessary obstacles, (2020) World Tourism Organization (UNWTO)**
- **Accessibility and Inclusive Tourism Development in Nature Areas – Compendium of Best Practices, (2021) World Tourism Organization (UNWTO)**
- **UNWTO Recommendations on Accessible Information in Tourism (2016) World Tourism Organization (UNWTO)**
- **Buhalis, D., Darcy, S., (2011), Accessible Tourism (Aspects of Tourism Book 45), Channel View Publications**
- **Buhalis, D., Darcy, S., Ambrose, I., (2012), Best Practice in Accessible Tourism (Aspects of Tourism Book 53), Channel View Publications**
- **ISO 21902:2021 Tourism and related services - Accessible tourism for all - Requirements and recommendations, (2021-07) Technical Committee : ISO (the International Organization for Standardization) ISO/TC 228 Tourism and related services**
- **Market Study on Adult Travelers with Disabilities, (2020) Open Doors Organization**
- **Economic impact and travel patterns of accessible tourism in Europe final report summary (2014) study commissioned by the European Commission, DG Enterprise and Industry, Service Contract S12.ACPROCE052481700 European Commission, DG Enterprise and Industry**

- **THE PRINCIPLES OF UNIVERSAL DESIGN Version 2.0 - 4/1/97** Compiled by advocates of universal design, listed in alphabetical order: Bettye Rose Connell, Mike Jones, Ron Mace, Jim Mueller, Abir Mullick, Elaine Ostroff, Jon Sanford, Ed Steinfeld, Molly Story, and Gregg Vanderheiden (1997) NC State University, The Center for Universal Design
- **The 8 Goals of Universal Design (2012)** The Center for Inclusive Design and Environmental Access at the University at Buffalo

საკონტაქტო ინფორმაცია

Inclusive Tourism Center Parsa-ITCP Member/ Contact Point Organization of European Network of Accessible Tourism- ENAT

International Institute of Universal Design Research and Education.

Address: #68 D. Uznadze Str. Tbilisi 0102 Georgia

(+995) 577464625

itcp.info@gmail.com
info@inclusivetourism.ge
atcpge@gmail.com

<http://www.inclusivetourism.ge>
<http://www.inclusivetourism.com.ge>
<http://www.udc.ge>

IMPLEMENTING INCLUSIVE TOURISM, NATIONAL STANDARDS OF ACCESSIBILITY AND UNIVERSAL DESIGN IN GEORGIA

Sweden/შვედეთი

Sverige

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
DANIDA INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION

CENTERS.GE
დემოკრატიული ჩართულობის ბუნების ქსელი
NETWORK OF CENTERS FOR CIVIC ENGAGEMENT (NCCCE)

ITCP
ინკლუზიური ტურიზმის ცენტრი პარსა
INCLUSIVE TOURISM CENTER PARSA

IUDRE
INTERNATIONAL INSTITUTE OF UNIVERSAL
DESIGN RESEARCH AND EDUCATION

Guideline for implementing Inclusive Tourism, National Standards of Accessibility and Universal Design in Georgia

Table of Content

INTRODUCTION	4
ABOUT AUTHORS	5
INCLUSIVE TOURISM AND ISO 21902:2021 TOURISM AND RELATED SERVICES - ACCESSIBLE TOURISM FOR ALL -REQUIREMENTS AND RECOMMENDATIONS, 2021-07	6
UN WORLD TOURISM ORGANIZATION (UNWTO) RECOMMENDATIONS FOR INCLUSIVE TOURISM	11
UNIVERSAL DESIGN	12
NATIONAL STANDARDS OF ACCESSIBILITY	16
ACCESS AUDIT	19

Introduction

The guideline aims to increase awareness and knowledge about international standards for inclusive tourism, national accessibility standards, universal design and access audit.

The guideline was prepared with the financial support of the Europe Foundation (EPF), Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) and the Danish International Development Cooperation (Danida). The views and opinions expressed herein do not necessarily reflect those of EPF, Sida or Danida.

About Authors

The guideline has been prepared by experts of Accessible Tourism Centre PARSA

Tamar Makharashvili - PHD (Candidate) International Institute of Universal Design Research and Education, Accessible Tourism Center Parsa-ATCP / Managing Director, Access Audit Expert/

Nana Chartolani - International Institute of Universal Design Research and Education, Accessible Tourism Center Parsa-ATCP /Program Manager, Access Audit Expert/

Universal Design, Accessibility Standards- Expert Architects - **George Gabidauri, David Bazashvili**

INCLUSIVE TOURISM AND ISO 21902:2021 TOURISM AND RELATED SERVICES - ACCESSIBLE TOURISM FOR ALL -REQUIREMENTS AND RECOMMENDATIONS, 2021-07

„Inclusive tourism is a form of tourism that entails strategical planned collaboration proceeds between stakeholders that ‘enable people with access requirements, including mobility, vision, hearing and cognitive dimensions of access to function independently and with equity and dignity through the delivery of universally design tourism precincts services and environments.“

Source: Inclusive Tourism: Economic Opportunities Defining key concepts and terms University of Technology Sydney Institute for Public Policy and Governance. 2017-2

Inclusive tourism is one of the growing directions of the global tourism industry. According to the Open Doors Organizations (ODO) new Nationwide Research Market Study on Adult Travelers with Disabilities conducted in 2020 key findings ECONOMIC IMPACT OF DISABILITY TRAVEL REACHES \$58.7 BILLION from Market Study on Adult Travelers with Disabilities. The new data shows that the disability travel market has a greater economic impact on the travel industry than ever before. In the past two years (2018-19), more than 27 million travelers with disabilities took a total of 81 million trips, spending \$58.7 billion on their own travel alone.¹

According to the final report of the study commissioned by the European Commission, DG Enterprise and Industry- “ECONOMIC IMPACT AND TRAVEL PATTERNS OF ACCESSIBLE TOURISM IN EUROPE-2014” the number of both domestic travel and intra-EU travel within the EU due to disability or age in need of universal design and accessibility reached nearly 783 million and as for the economic contribution of accessible tourism in the EU are: “Accessible tourism demand within the EU generated a total economic contribution of 786 billion Euros in terms of economic output, 356 billion Euros in terms of gross value added, and 394 billion Euros in

¹ Source: https://opendoorsnfp.org/wp-content/uploads/2020/10/2020-Market-Study-Release_FNL.pdf

terms of GDP to provide this amount of economic output, in total 8.7 million people were employed within region”.²

International standard ISO (the International Organization for Standardization) 21902:2021 Tourism and related services - Accessible tourism for all -Requirements and recommendations was published in 2021-07 document establishes requirements and provides guidelines for -accessible tourism for all”³ with the aim of ensuring equal access and enjoyment of tourism by the widest range of people of all ages and abilities. The document provides information on the key aspects of policy making, strategy, infrastructure, products and services and is addressed to all stakeholders involved in the tourism supply chain, whether from the public or private sector. It applies at local, regional, national and international levels.

This document takes into account the following aspects:

- a) Core requirements and recommendations (applicable to all stakeholders) dealing with design of services, information and communication, training and built environment.
- b) Separate clauses for different types of stakeholders: — policies and strategies for the public sector; — transport; — urban and rural tourist spaces; — leisure activities; — MICE (meetings, incentives, conventions and exhibitions); — accommodation; — food and beverage services; — tour operators and travel agencies.

Implementation of international inclusive tourism standards in Georgia will positively affect economic aspects of tourism, as well as revenues in a particular region or municipality. It will also promote implementation and fulfilment of a number of provisions of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities.

² Source: https://www.researchgate.net/publication/264522171_Economic_Impact_and_Travel_Patterns_of_Accessible_Tourism_in_Europe_Summary

³ Source: ISO (the International Organization for Standardization) 21902:2021 Tourism and related services - Accessible tourism for all -Requirements and recommendations 2021-07

Despite certain legislative steps made in Georgia, development of inclusive tourism, accessibility of tourist infrastructure and services are facing important challenges.

Accessibility audit conducted by Accessible Tourism Centre PARSA identified main areas that are critical to address for development of inclusive tourism in Georgia.

Infrastructural challenges (public spaces)

- Accessibility (requirements set by the Georgian National Accessibility Standards) of municipal streets, street crossings, walkways, curb ramps, needs of blind and visually impaired individuals: detectable warning surfaces marked in contrasting colour, traffic lights with audio signals and ect. are mostly not ensured and/or ensured partially;
- There are no accessible parking spaces in parking lots and/or they fall short of the requirements provided in the Georgian National Accessibility Standards;
- Accessibility of (requirements set by the Georgian National Accessibility Standards) public restrooms are mostly not ensured and/or ensured partially;
- Accessible and safe routes (requirements set by the Georgian National Accessibility Standards) are mostly not ensured and/or ensured partially;
- In most cases, accessibility (requirements set by the Georgian National Accessibility Standards) of municipal transportation, services and transportation infrastructure is not ensured and/or is partially ensured;
- In most cases, accessible routes (requirements set by the Georgian National Accessibility Standards) leading to service facilities in a recreational area, such as amusement rides, food facilities, piers, boating services, areas of sport activity spaces, children's playgrounds, viewpoints, etc., are not ensured or ensured partially;
- Surfacing used for pedestrian paths in recreational areas are often difficult to move on for wheelchair users, as well as for elderly persons and parents

accompanying small children;

- Services available in recreational areas such as amusement rides, children's playgrounds, food facilities, piers, boating services, exercise areas, areas of sport activity, public restrooms, etc. are not accessible according to the requirements set by the Georgian National Accessibility Standards;
- In most cases the system of signs is not accessible according to the requirements set by the Georgian National Accessibility Standards;
- Often ATMs and payment kiosks/terminals are not accessible for persons with disabilities and fall short of the requirements provided in the Georgian National Accessibility Standards.

Tourism facilities and built environment

- Free movement from a public space into a building is mostly not ensured. Barriers to ensuring continuity of accessible route include steps, thresholds, ramps that fall short of the requirements of the Georgian National Accessibility Standards;
- In most cases tourism facilities and built environment interior fall short of the requirements of the National Accessibility Standards and Principles of Universal Design;
- Accessibility of (requirements set by the Georgian National Accessibility Standards) public restrooms are mostly not ensured and/or ensured partially;
- In most cases, services offered by tourism facilities are not accessible (requirements set by the Georgian National Accessibility Standards) for persons with disabilities , e.g., pool, spa, exercise and fitness areas, etc.
- In most cases the system of signs is not accessible according to the requirements set by the Georgian National Accessibility Standards;
- Internal and external parking lots near tourism facilities are mostly not accessible and/or partially fulfil requirements of the Georgian National Accessibility Standards;

- Tourism facilities and built environment mostly fall short of the requirements of the national accessibility standards and fire safety regulations;
- Often ATMs and payment kiosks/terminals are not accessible for persons with disabilities and fall short of the requirements provided in the Georgian National Accessibility Standards.
- Assistive technology for persons with disabilities, including navigation and orientation systems for blind and visually impaired individuals, are not ensured in tourism facilities.

Accessible information

- Websites of tourism facilities are not accessible for blind and visually impaired individuals. They fall short of the requirements of Web Content Accessibility Guidelines (WCAG)⁴;
- Promotional and informational videos and advertisements are not translated into Georgian and international sign language;
- Information in tourism facilities is not available in Braille, in audio format and/or other alternative accessible formats.

Service and personnel

Training programs to raise awareness and improve qualifications of individuals involved in tourism sector in the following areas:

- Inclusive tourism international standards;
- Universal design and Georgian National Accessibility Standards;
- Accessible services, communication and disability awareness/etiquette.

4 *Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1. <https://www.w3.org/TR/WCAG/>*

UN WORLD TOURISM ORGANIZATION (UNWTO) RECOMMENDATIONS FOR INCLUSIVE TOURISM ⁵

ACCESSIBLE TOURISM FOR ALL REQUIRES:

- ENVIRONMENTS THAT CAN CATER FOR THE NEEDS OF VISITORS AND HOSTS PEOPLE WITH PERMANENT OR TEMPORARY DISABILITIES, FAMILIES WITH SMALL CHILDREN AND THE ELDERLY
- ENVIRONMENTS, TOURISM PRODUCTS AND SERVICES FOR ACCESS USE AND ENJOYMENT BY ALL UNDER THE PRINCIPLES OF UNIVERSAL DESIGN
- CLEARER MORE ACCESSIBLE AND MORE TRUSTWORTHY INFORMATION ON ACCESSIBILITY OF TOURISM FACILITIES PRODUCTS AND SERVICES
- ADEQUATE TRAINING FOR TOURISM PROFESSIONALS AT ALL LEVELS

⁵ Source: UN World Tourism Organization (UNWTO), 2016
Universal design

TOURISM FOR ALL CHECKLIST

- APPLY ACCESSIBILITY STANDARDS AND GUIDELINES THROUGH THE TOURISM SECTOR
- PROMOTE EMPLOYMENT OPPORTUNITIES IN TOURISM FOR PERSONS WITH DISABILITIES
- APPLY UNIVERSAL DESIGN AND SUSTAINABILITY PRINCIPLES IN CONSTRUCTION OR RENOVATION OF PUBLIC BUILDINGS. PUBLIC SPACES AND SERVICES
- ESTABLISH DESTINATION MANAGEMENT FUNCTIONS WITH THE PUBLIC SECTOR AND CIVIL SOCIETY TO FOSTER ACCESSIBLE AND INCLUSIVE TOURISM
- APPLY UNIVERSAL DESIGN PRINCIPLES TO VISITOR INFORMATION, TOURISM WEBSITES, BOOKING ENGINES, TRANSPORT, FACILITIES AND SERVICES
- INVEST IN RISING AWARENESS AND BUILDING CAPACITY TOWARDS FULLY ACCESSIBLE TOURISM SUPPLY CHAINS
- FOSTER INNOVATIONS IN TOURISM TO ACHIEVE QUALITY, SAFETY AND COMFORT FOR ALL, INCLUDING PEOPLE WITH DISABILITIES
- ENABLE CUSTOMERS TO ASSESS WHETHER ACCESSIBLE TOURISM FACILITIES, PRODUCTS AND SERVICES MEET THEIR INDIVIDUAL NEEDS
- URGE STAKEHOLDERS TO WORK TOGETHER TO MAINSTREAM ACCESSIBILITY STANDARDS IN ALL TOURISM PRODUCTS AND SERVICES
- INVOLVE ORGANIZATIONS OF PEOPLE WITH DISABILITIES AND SPECIFICALLY ASSESS REQUIREMENTS IN ALL ACCESSIBLE TOURISM -RELATED DEVELOPMENTS

UNIVERSAL DESIGN

Universal design represents a conceptual approach toward living, working, learning or other environments, products and services that will ensure full inclusion of each member of the society and rule out exclusion of any individual on any grounds.

“Universal design” means the design of products, environments, programmes and services to be usable by all people, to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialized design. “Universal design” shall not exclude assistive devices for particular groups of persons with disabilities where this is needed.

Source: United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities, 2006

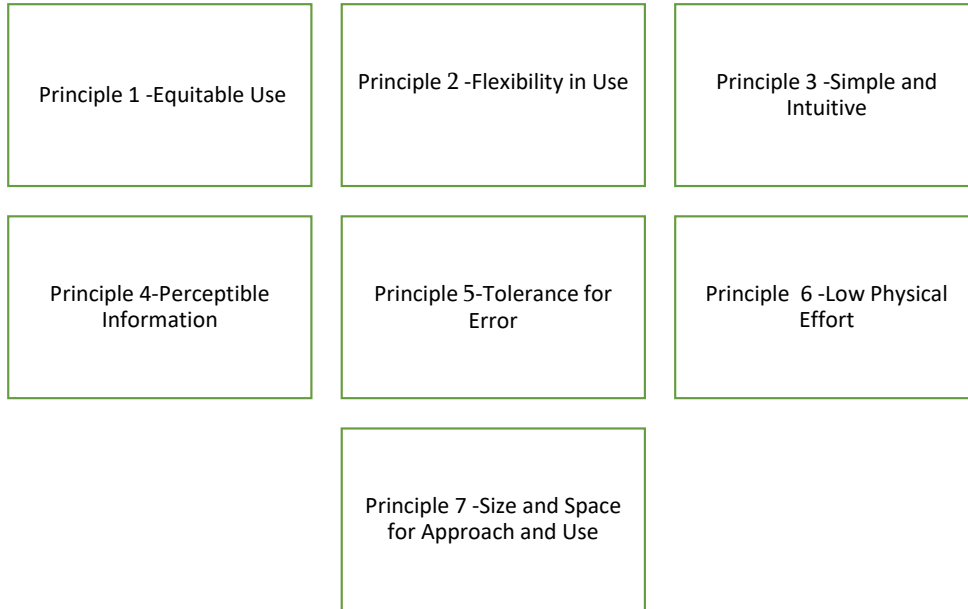
In architecture, universal design creates spaces tailored to individual needs, environment that equally responds to demands of each individual, including children, adults, the elderly or persons with disabilities. Universally accessible spaces entail recreational areas, streets and transportation, as well as buildings, their exterior and interior, irrespective of services that these facilities provide (educational facility, hotel, food facilities, etc).

Spaces created based on the concept of universal design ensure accessibility of any service, which promote elimination of discrimination on any of the grounds and implementation of equality principles.

Universal design is based on 7 main principles and it has broad goals⁶ These principles and goals have been prepared by representatives of different fields, including architects, product designers, engineers, environmental researchers, etc.

⁶ *THE PRINCIPLES OF UNIVERSAL DESIGN Version 2.0 - 4/1/97*
Compiled by advocates of universal design: Bettye Rose Connell, Mike Jones, Ron Mace, Jim Mueller, Abir Mullick, Elaine Ostroff, Jon Sanford, Ed Steinfeld, Molly Story, and Gregg Vanderheiden. Copyright 1997 NC State University, The Center for Universal Design

Principles of universal design

The 8 goals of Universal Design

The University at Buffalo's Center for Inclusive Design and Environmental Access developed the 8 Goals of Universal Design⁷, expanding Universal Design's original focus to include social participation and health and wellness.

The 8 Goals of Universal Design define the outcomes of Universal Design practice in ways that can be measured and applied to all design domains within the constraints of existing resources. In addition, they encompass functional, social, and emotional dimensions. Moreover, each goal is supported by an interdisciplinary knowledge base (e.g., anthropometrics, biomechanics, perception, cognition, safety, health promotion, and social interaction).

⁷ The University at Buffalo's Center for Inclusive Design and Environmental Access developed the 8 Goals of Universal Design.

Goal 1

Body Fit -Accommodating a wide range of body sizes and abilities

Goal 2

Comfort -Keeping demands within desirable limits of body function and perception .

Goal 3

Awareness – Ensuring that critical information for use is easily perceived

Goal 4

Understanding - Making methods of operation and use intuitive, clear, and unambiguous

Goal 5

Wellness - Contributing to health promotion, avoidance of disease, and protection from hazards

Goal 6

Social Integration -Treating all groups with dignity and respect

Goal 7

Personalization - Incorporating opportunities for choice and the expression of individual preferences

Goal 8

Cultural Appropriateness - Respecting and reinforcing cultural values, and the social and environmental contexts of any design project

2

NATIONAL STANDARDS OF ACCESSIBILITY

On March 1, 2021, Resolution of the government of Georgia Technical Regulation N732 on „National Standards of Accessibility“⁸. came into force. The National Standards of Accessibility are based on the international standard „ICC A117.1-2017 Standard for Accessible and Usable Buildings and Facilities“ and universal design principles.

Main areas of the National standards of Accessibility include:

- Building blocks
- Accessible routes
- General site and building elements
- Plumbing elements and facilities
- Communication elements and features
- Special rooms and spaces
- Furnishings and equipment
- Recreational facilities
- Dwelling units and sleeping units

Each chapter is composed of sub-chapters that provide a detailed overview of basic requirements that should be considered to ensure accessibility.

⁸

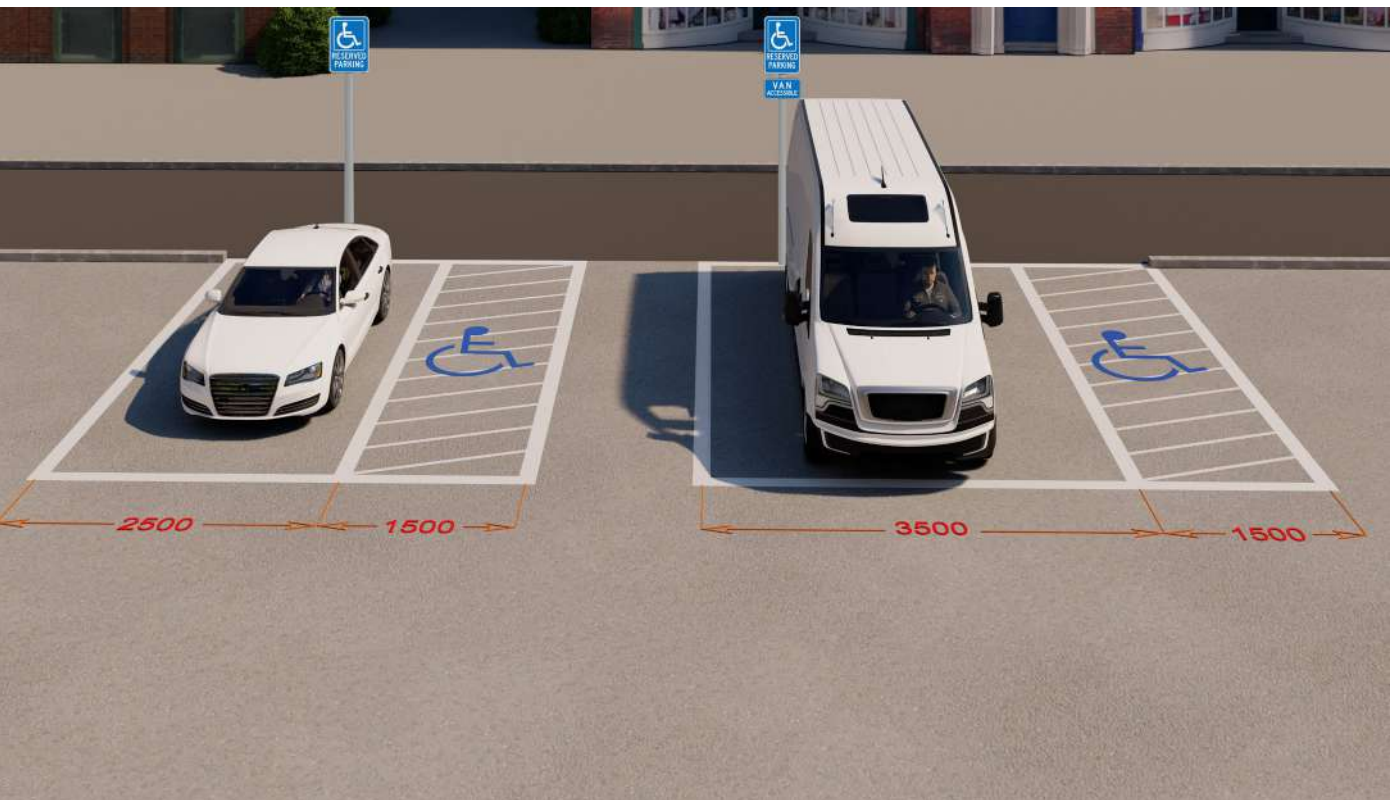
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5051805>

Blended transition according to the requirements of National Standards of Accessibility

Blended transition with detectable warning surfaces according to the requirements of National Standards of Accessibility

Accessible parking spaces according to the requirements of National Standards of Accessibility

ACCESS AUDIT

3

Access audit is a research methodology that determines compliance of infrastructure, services, information or architectural projects with accessibility standards. Access audit is based on national and international accessibility standards, as well as principles of universal design and it represents an important step that ensures prevention of possible errors. Access audit is implemented with involvement of relevant field experts: access audit specialists, architects etc.

Thematic areas of the access audit questionnaires have been determined by taking into account the National Standards of Accessibility and the requirements and norms established by the Resolution 41 on “Technical Regulation on Building Safety Rules” approved by the Government of Georgia. Accessibility audit questionnaires have been prepared by Accessible Tourism Centre – PARSA and International Institute of Universal Design Research and Education group of experts.

Note: the present questionnaires can be modified in view of individual needs of infrastructural projects, in compliance with requirements of the applicable legislation.

1. Questionnaire for street accessibility audit			
1.1 Sidewalks, walkways			
1.1.1	Does the pedestrian section of the street (sidewalk, walkway, etc.) ensure continuous accessible route?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.1.2	<p>Is the width of sidewalk surface for one-way movement 1200 mm minimum?</p> <p>Is the width of sidewalk surface for two-way movement 2400 mm minimum?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.1.3	Is pedestrian section of the street free from obstacles like lighting post, road signs, flower pots, benches, waiting areas, garbage bins, etc.? Does the sidewalk become narrow due to these obstacles?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2 Pedestrian crossings			
1.2.1	Are there ramps on pedestrian crossings? If yes, please indicate ramp type – perpendicular, parallel or mixed crossing?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.2	In case of perpendicular and parallel curb ramps, does ramp landing measure at least 1200X1200 mm?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.3	In case of perpendicular or parallel ramps, is ramp slope 8% (1:12) maximum?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

1.2.4	Is the slope of lateral rectangular surface of the perpendicular ramp no more than 10%?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.5	In case of a mixed crossing, does it have a slope of a maximum of 1:20 (5%)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.6	Are surfaces of curb ramps safe from slipping and free from cracks?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.7	Do street crossings ensure safe movement for blind and visually impaired individuals?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.8	Do warning surfaces on curb ramps create visual contrast?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.9	Do surfaces of detectable warning surfaces on curb ramps continue at least 600 mm in the direction of pedestrian movement?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.10	Is the width of detectable warning surfaces equal to the length of curb ramp platform?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.11	Are there street lights at street crossings?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.2.12	If there are street lights at street crossings, are there street lights for blind and visually impaired individuals?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3 Underground passageways			
1.3.1	Is there a platform lift in the underground passageway?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

1.3.2	Do doors of a platform lift remain open for 20 seconds?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.3	<p>If the platform lift has a single door and/or the door opens in the opposite direction, is the width of the opening at least 820mm? In case of a side door, is the width of the opening at least 1000 mm?</p> <p>Platform lifts and stairway chair-lifts should comply with the following international standard: safety standards for platform lifts and stairway chair-lifts: ASME A18.1-2014</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.4	Are control buttons identified in braille?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.5	Are there detectable warning surfaces that contrast with their fields in the beginning and in the end of the underground passageway stairs?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.6	Do detectable warning surfaces continue at least 600 mm in the pedestrian direction?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.7	Does the stairway have hand rails on both sides?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.8	Do these hand rails measure 860-1000 mm in height from the stairway nosing?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.9	Is there at least 40 mm free space between the hand rails and adjacent surfaces?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.10	Are hand railings continuous? (Or are they disrupted by stairway posts and/or other constructive elements?)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.11	Is external diameter of the circular cross section at least 30 mm and a maximum of 50 mm?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

1.3.12	In case of non-circular cross section, does the perimeter measure at least 10mm and a maximum of 160 mm, and does the cross section measure a maximum of 57 mm?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.13	Is the hand railing surface safe, without sharp and protruding elements?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
1.3.14	Does the handrail at the top of stair flight extend by 30mm and is it turned toward the wall, guard or the landing surface?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
Provide photo materials illustrating the situation			

2. Parking lots – accessibility audit questionnaire																											
2.1 Parking spaces																											
2.1.1	Are there enough accessible parking spaces?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:																								
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Parking spaces total</th> <th>Minimum required accessible parking spaces</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-25</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>26-50</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>51-75</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>76-100</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>101-150</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>151-200</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>201-300</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>301-400</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>401-500</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>501-1000</td> <td>2% of total parking spaces</td> </tr> <tr> <td>1001 and more</td> <td>20, plus 1 additional space for each 1000 spaces or portions thereof above 1,000</td> </tr> </tbody> </table>	Parking spaces total	Minimum required accessible parking spaces	1-25	1	26-50	2	51-75	3	76-100	4	101-150	5	151-200	6	201-300	7	301-400	8	401-500	9	501-1000	2% of total parking spaces	1001 and more	20, plus 1 additional space for each 1000 spaces or portions thereof above 1,000	
	Parking spaces total	Minimum required accessible parking spaces																									
	1-25	1																									
	26-50	2																									
	51-75	3																									
	76-100	4																									
	101-150	5																									
	151-200	6																									
	201-300	7																									
	301-400	8																									
	401-500	9																									
501-1000	2% of total parking spaces																										
1001 and more	20, plus 1 additional space for each 1000 spaces or portions thereof above 1,000																										
2.1.2	Are accessible car parking spaces 2500 mm in width?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:																								
2.1.3	Are accessible van parking spaces 3500 mm in width?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:																								
2.1.4	Are accessible parking spaces marked with contrasting colour?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:																								
2.1.5	Are accessible parking spaces adjacent to accessible passing space?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:																								

2.1.6	Do accessible passing spaces cover vehicle roadway?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.1.7	Are accessible passing spaces at least 1500 mm in width?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.1.8	Is length of accessible passing space equal to the width of accessible parking space?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.1.9	Are accessible parking spaces marked by contrasting colours?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.1.10	Are accessible passing paces located at the same level as accessible parking spaces?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.1.11	Is the sloping of the surface of accessible passing spaces and accessible parking spaces no more than 1:48 (2%)?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.1.12	<p>Are there international symbols and inscriptions of accessibility, e.g. van accessible?</p> <p>Are such signs located at least 1500 mm above the floor of the parking space?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.1.13	Are accessible parking spaces and accessible passing spaces designed so that cars and vans, when parked, do not obstruct the required clear width of adjacent accessible routes?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.2 Parallel parking spaces			
2.2.1	Where the width of the adjacent sidewalk exceeds 4300 mm, is there a passing space 1500 mm wide minimum?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.2.2	Does the accessible passing space go over the vehicle roadway?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.2.3	Is the accessible passing space connected to the access route for pedestrians?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

2.2.4	In case of narrow sidewalks without an accessible passing space, is parallel parking space located near the street edge?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.3 Perpendicular or angled parking spaces			
2.3.1	Where perpendicular or angled parking is provided, is there an access aisle 2500 mm wide minimum?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.3.2	Is the accessible passing space connected to the access route for pedestrians?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.3.3	Are accessible parking spaces and accessible passing spaces marked with contrasting colour?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.4 Parking meters, devices, displays and panels			
2.4.1	Is there a parking meter at the parking lot?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.4.2	Are parking meters located at the head and/or foot of the parking lot?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
2.4.3	Are devices, displays and panels located in a visible area (visible from a point located 1000 mm maximum above the centre of the clear space in front of the parking meter)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
Provide photo materials illustrating the situation			

3. Public transportation stations and bus shelters			
3.1 Accessible transportation facilities			
3.1.1	Are surfaces of bus boarding and alighting areas solid and firm?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.1.2	Do bust stop boarding and alighting areas have 1500 minimum clear length, measured perpendicular to the curb or vehicle roadway edge?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.1.3	Do bust stop boarding and alighting areas have 1500 mm minimum clear width, measured parallel to the vehicle roadway?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.1.4	Is the slope of bust stop boarding and alighting areas perpendicular to the vehicle roadway 1:48 (2%) maximum?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.1.5	Are bus boarding and alighting areas connected to streets, sidewalks, pedestrian paths, etc. by an accessible route?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.1.6	Are there warning signs placed along the entire bus stop length in contrasting colours?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

3.2 Bus shelters			
3.2.1	Do bus shelters have a free space for wheelchair users?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.2.2	Is the free space for wheelchair users in bus shelters connected to the pedestrian path and bust stop boarding and alighting areas by an accessible route?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.2.3	Is the free space for wheelchair users 1300 mm in length minimum and 760 mm in width?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.2.4	Is the free space for wheelchair users fully within the bus shelter?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.3 Bus stop signs and symbols			
3.3.1	Are signs and symbols displayed in contrasting colour?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.3.2	Are information displays placed in a visible area and are they audible?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.3.3	Is a tactile map of public transportation routes available on bus stops for the blind?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.4 Rail platforms			
3.4.1	Do rail platforms have a slope of no more than 1:48 in all directions?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.4.2	Are there detectable warning surfaces along the entire length of the platform?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

3.4.3	Is the depth of a detectable warning surface 600 mm minimum?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.5 Rail station signs			
3.5.1	Are there signs and symbols displayed in contrasting colour at rail stations?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.5.2	Are signs and symbols accompanied with same inscription in braille?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.5.3	Are signs and symbols located 1200 mm above the floor level?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.5.4	Is there a passenger information display in Braille and/or a tactile map for the blind and visually impaired?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.5.5	Are information displays within the line of sight of sitting or standing passengers? Are they audible?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
3.5.6	Do escalators have 820 mm clear width? Escalators should comply with Requirements 6.1.3.5.6-Step Demarcations, and 6.1.3.6.5-Flat Steps of ASME A17.1/CSA B44 listed in Section 106.2.8.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
Provide photo materials illustrating the situation			

4. Recreational facilities			
4.1 Pedestrian paths and roads			
4.1.1	Do pedestrian paths ensure a continuous accessible route?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.1.2	Is the surface of one-way pedestrian path 1200 mm minimum in width? Is the surface of two-way pedestrian path 2400 mm minimum in width?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.1.3	Are pedestrian paths free from obstacles like lighting posts, road signs, flower pots, benches, waiting areas, garbage bins, etc.? Does the sidewalk become narrow due to these obstacles?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.2 Areas of sport activity			
4.2.1	Is the area of sport activity served by an accessible route and are not required to be accessible?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.2.2	Is the surface of one-way pedestrian path 1200 mm minimum in width? Is the surface of two-way pedestrian path 2400 mm minimum in width?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.2.3	Within the area of sport activity, do exercise machines and equipment have a clear floor space positioned for transfer or for use by an individual seated in a wheelchair?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3 Amusement rides			
4.3.1	Is the amusement ride served by a continuous accessible route without any obstacles?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

4.3.2	Is the surface of one-way pedestrian path to the amusement ride 1200 mm minimum in width? Is the surface of two-way pedestrian path to the amusement ride 2400 mm minimum in width?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.3	Is there a turning space with 1700 mm minimum diameter in load and unload areas?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.4	Is there a wheelchair space in the amusement ride?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.5	Is the floor surface of wheelchair space stable and firm?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.6	Does the floor surface of the wheelchair space have a slope not steeper than 1:48 when in the load or unload position?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.5.7	Are floors of amusement rides with wheelchair spaces and floors of load and unload areas coordinated so that, when amusement rides are at rest in the load and unload position, the vertical difference between the floors are within plus or minus 16mm and the horizontal gap is 75 mm maximum under normal passenger load conditions?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.8	Is the length of wheelchair space at least 1200 mm?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.9	Is the width of wheelchair space at least 760 mm?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ დიას ▪ ანა 	შენიშვნა:
4.3.10	If ride entry is from the side, is there a sufficient space for manoeuvring?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.11	Is the clear width of the ride entry at least 820 mm?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

4.3.12	Is the interior width of the amusement ride is greater than 1350 mm and is a companion seat provided for each wheelchair space?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.13	Where an amusement ride provides shoulder-to-shoulder seatings, are companion seats shoulder-to-shoulder with the adjacent wheelchair space?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.14	Is there a free space adjacent to amusement ride transfer devices and seats designed for transfer, when positioned for loading and unloading?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.15	Is the height of amusement ride transfer devices and seats designed for transfer 350 mm minimum and 600 mm maximum measured from the surface of the load and unload area?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.16	During transfer from a wheelchair to the amusement ride seat, does the opening provide clearance for the companion?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.3.17	<p>Is there a wheelchair storage space?</p> <p>Are wheelchair storage spaces provided in or adjacent to unload areas for each requirement amusement ride transfer devices and seat designed for transfer, in a way that does not obstruct movement of people?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

4.3.18	<p>Does playground equipment for public use comply with the international standard „Standard Consumer Safety Performance Specification ASTM F 1487-01“?</p> <p>Do ground surfaces used on playgrounds comply with the international standard „Standard Specification for Impact Attenuation of Surfacing Materials Within the Use Zone of Playground Equipment. ASTM F 1292“?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.4 Recreational boating facilities			
4.4.1	Is there an accessible route service the recreational boating facility?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.4.2	<p>Is the width of the surface of one-way path to the recreational boating facility 1200 mm minimum?</p> <p>Is the width of the surface of two-way path to the recreational boating facility 2400 mm minimum?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.4.3	Is there an accessible route serving boat slips?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.4.4	Is there an accessible route serving the boarding area?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.4.5	Is the pier width 1500 mm minimum at the boarding area?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.4.6	Is there a continuous clear opening 1500 mm minimum in width for each 3000 mm of linear pier edge serving boat slips or boarding piers?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:

4.5 Fishing piers and platforms			
4.5.1	Is there a continuous accessible route?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.5.2	Is the width of the surface of one-way path to the fishing piers and platforms 1200 mm minimum?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
	Is the width of the surface of two-way path to the fishing piers and platforms 2400 mm minimum?		
4.5.3	Are at list a minimum of 25% of the railings 860 mm maximum above the ground or deck surface?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.5.4	Where railings and embankments are installed, is there edge protection?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.5.5	Are curbs and barriers a minimum of 50 mm in height above the surface of the fishing pier or platform?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.5.6	Is there a clear space for a person in a wheelchair near the railings of the fishing pier or platform?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.5.7	Is there a turning space with 1700 mm minimum diameter at the fishing pier or platform?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.5.8	Is it possible to extend the ground or deck surface 300 mm minimum beyond the inside face of the railing?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
4.5.9	Is toe clearance provided, which is 760 mm minimum in width and 230 mm minimum in height above the ground or deck surface?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yes ▪ No 	Comment:
Provide photo materials illustrating the situation			

REFERENCES:

- **Inclusive Recovery Guide – Sociocultural Impacts of Covid-19, Issue I: Persons with Disabilities, (2020) World Tourism Organization (UNWTO)**
- **Reopening tourism for travellers with disabilities: how to provide safety without imposing unnecessary obstacles, (2020) World Tourism Organization (UNWTO)**
- **Accessibility and Inclusive Tourism Development in Nature Areas – Compendium of Best Practices, (2021) World Tourism Organization (UNWTO)**
- **UNWTO Recommendations on Accessible Information in Tourism (2016) World Tourism Organization (UNWTO)**
- **Buhalis, D., Darcy, S., (2011), Accessible Tourism (Aspects of Tourism Book 45), Channel View Publications**
- **Buhalis, D., Darcy, S., Ambrose, I., (2012), Best Practice in Accessible Tourism (Aspects of Tourism Book 53), Channel View Publications**
- **ISO 21902:2021 Tourism and related services - Accessible tourism for all - Requirements and recommendations, (2021-07) Technical Committee : ISO (the International Organization for Standardization) ISO/TC 228 Tourism and related services**
- **Market Study on Adult Travelers with Disabilities, (2020) Open Doors Organization**
- **Economic impact and travel patterns of accessible tourism in Europe final report summary (2014) study commissioned by the European Commission, DG Enterprise and Industry, Service Contract SI2.ACPROCE052481700 European Commission, DG Enterprise and Industry**

- **THE PRINCIPLES OF UNIVERSAL DESIGN Version 2.0 - 4/1/97** Compiled by advocates of universal design, listed in alphabetical order: Bettye Rose Connell, Mike Jones, Ron Mace, Jim Mueller, Abir Mullick, Elaine Ostroff, Jon Sanford, Ed Steinfeld, Molly Story, and Gregg Vanderheiden (1997) NC State University, The Center for Universal Design
- **The 8 Goals of Universal Design (2012)** The Center for Inclusive Design and Environmental Access at the University at Buffalo

Contact Information

Inclusive Tourism Center Parsa-ITCP Member/ Contact Point Organization of European Network of Accessible Tourism- ENAT

International Institute of Universal Design Research and Education.

Address: #68 D. Uznadze Str. Tbilisi 0102 Georgia

(+995) 577464625

itcp.info@gmail.com
info@inclusivetourism.ge
atcpge@gmail.com

<http://www.inclusivetourism.ge>
<http://www.inclusivetourism.com.ge>
<http://www.udc.ge>